УДК 336.225.673

Краєвський Володимир Миколайович
доктор економічних наук, професор,
декан факультету податкової справи, обліку та аудиту
Державний податковий університет
Kraevskyi Volodymyr
Doctor of Economics, Professor,
Dean of the Faculty of Taxation, Accounting and Auditing
State Tax University
ORCID: 0000-0003-3513-3666

Савченко Алла Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту
Державний податковий університет
Savchenko Alla
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing
State Tax University
ORCID: 0000-0003-1871-7555

Скорик Марина Олегівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики
Державний податковий університет
Skoryk Maryna
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economic Policy, Marketing and Business Analytics
State Tax University
ORCID: 0000-0003-3291-706X

DOI: 10.25313/2520-2294-2025-12-11776

СУПЕРЕЧНІСТЬ ФІСКАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ ТА КОРПОРАТИВНОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

THE CONTRADICTION BETWEEN THE STATE'S FISCAL INTERESTS AND CORPORATE RATIONALITY IN THE SYSTEM OF CORPORATE INCOME TAXATION

Анотація. *Вступ. У статті досліджується суперечність між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю суб'єктів господарювання в системі податку на прибуток підприємств як інституційно зумовлений феномен сучасних фіскальних відносин. Обґрунтовано, що зазначена суперечність формується не лише на рівні податкової політики, а насамперед у площині адміністрування та бухгалтерського обліку.*

Мета. Метою статті є теоретико-аналітичне осмислення та систематизація суперечності між фіскальними інтересами держави й корпоративною раціональністю у системі корпоративного податку на прибуток підприємств, а також визначення ролі механізмів адміністрування та обліку у її формуванні та трансформації.

Матеріали і методи. Методологічну основу дослідження становлять положення теорії оподаткування, інституційної економіки та фіскального адміністрування. У процесі дослідження застосовано діалектичний, системний і структурно-функціональний підходи, методи наукової абстракції, порівняльного та компаративного аналізу, узагальнення й інтерпретації аналітичних матеріалів міжнародних організацій та наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених.

Результати. Доведено, що суперечність між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю має об'єктивний інституційний характер і проявляється через конструкцію податку на прибуток підприємств, механізми його адміністрування та облікову практику. Встановлено, що ускладнення фіскального адміністрування та зростання регуляторних вимог призводять до підвищення витрат податкового комплаєнсу та стимулюють адаптивну податкову поведінку підприємств. Узагальнення міжнародного досвіду засвідчило, що інституційні механізми координації та довіри є ефективнішими за фіскальний примус у пом'якшенні зазначеної суперечності.

Перспективи. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричним аналізом податкового комплаєнсу, кількісною оцінкою витрат дотримання податкового законодавства та обґрунтуванням напрямів адаптації міжнародних моделей корпоративного оподаткування до національних умов України.

Ключові слова: *податок на прибуток підприємств; корпоративний податок, обліково-аналітичне забезпечення, бухгалтерський облік, податкове адміністрування, фіскальні інтереси, корпоративна раціональність, податковий комплаєнс.*

Summary. *Introduction. The article examines the contradiction between the state's fiscal interests and corporate rationality within the system of corporate income taxation as an institutionally determined phenomenon of modern fiscal relations. It is substantiated that this contradiction arises not only at the level of tax policy but primarily through tax administration and accounting mechanisms.*

Purpose. The purpose of the article is to provide a theoretical and analytical systematization of the contradiction between the state's fiscal interests and corporate rationality in the corporate income tax system, as well as to identify the role of tax administration and accounting mechanisms in shaping and transforming this contradiction.

Materials and methods. The methodological framework is based on tax theory, institutional economics, and fiscal administration theory. The research employs dialectical, systemic, and structural-functional approaches, as well as methods of scientific abstraction, comparative and comparative-institutional analysis, generalization, and interpretation of analytical materials from international organizations and academic literature.

Results. The study demonstrates that the contradiction between fiscal interests and corporate rationality is objective and institutionally embedded in the design of corporate income taxation, tax administration practices, and accounting systems. It is established that increasing administrative complexity and regulatory pressure raise tax compliance costs and stimulate adaptive corporate behavior rather than fiscal efficiency. The analysis of international experience confirms that institutional coordination and trust-based mechanisms are more effective than coercive fiscal control in mitigating this contradiction.

Discussion. The findings suggest that the effectiveness of corporate income taxation depends primarily on the quality of the institutional environment and administrative balance rather than on the level of tax rates, which is particularly relevant for improving national tax systems in transition economies.

Key words: *corporate income tax; corporate tax; accounting and analytical support; accounting; tax administration; fiscal interests; corporate rationality; tax compliance.*

Постановка проблеми. Податок на прибуток підприємств посідає ключове місце у системі державних фінансів, виконуючи функцію одного з базових джерел формування доходів бюджету та водночас виступаючи важливим інструментом впливу на економічну поведінку суб'єктів господарювання. У сучасних умовах його фіскальне значення посилюється на тлі зростання бюджетних потреб держави, ускладнення податкового регулювання та активізації міжнародних процесів протидії розмиванню податкової бази. Водночас для підприємств податок на прибуток є суттєвим елементом витрат, що безпосередньо впливає на фінансові результати, інвестиційні рішення та стратегії управління ризиками.

У цій площині об'єктивно формується суперечність між фіскальними інтересами держави, спрямованими на забезпечення стабільності та передбачуваності бюджетних надходжень, і корпоративною раціональністю підприємств, яка зумовлює прагнення до оптимізації податкового навантаження та мінімізації фіскальних ризиків. Зазначена суперечність проявляється не лише на рівні податкової політики чи ставок оподаткування, а насамперед у механізмах адміністрування та обліку податку на прибуток підприємств, де перетинаються інтереси контролюючих органів і платників податків.

Ускладнення податкових процедур, зростання ролі податкових різниць, посилення контрольних функцій та впровадження міжнародних стандартів податкової прозорості зумовлюють підвищення витрат дотримання податкового законодавства для бізнесу та одночасно ставлять перед державою завдання підвищення ефективності фіскального адміністрування. У цьому контексті проблема узгодження фіскальних інтересів і корпоративної раціональності тісно пов'язана з такими науковими й практичними завданнями, як удосконалення обліково-аналітичного забезпечення податку на прибуток, зниження податкових ризиків, підвищення якості податкового контролю та адаптація національної практики до міжнародних підходів корпоративного оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі проблематика податку на прибуток підприємств розглядається переважно крізь призму його фіскальної ролі, облікової природи та особливостей адміністрування в умовах трансформації податкового законодавства. Так, низка досліджень зосереджується на оцінці ефективності податку на прибуток як джерела доходів бюджету та аналізі його впливу на фінансові результати підприємств, зокрема в кризових та воєнних умовах [1]. Теоретичні аспекти податку на прибуток як облікової категорії, а також проблеми формування об'єкта оподаткування через систему бухгалтерського обліку висвітлюються у працях українських учених, які наголошують на складності взаємодії фінансового та податкового обліку [2; 3; 5]. Окрему групу досліджень становлять роботи, присвячені практичним питанням обліку і звітності з податку на прибуток, зокрема в контексті постійних змін податкового законодавства та зростання податкових різниць [4; 6; 7].

Разом із тим українські автори переважно розглядають податок на прибуток підприємств у межах національної податкової системи, тоді як у зарубіжних дослідженнях об'єктом аналізу виступає корпоративний податок (corporate income tax) як самостійний інститут фіскальної політики. У працях міжнародних організацій та зарубіжних науковців акцент робиться на якості податкового адміністрування, податковому комплаєнсі та інституційних механізмах забезпечення добровільного виконання податкових зобов'язань [8–11]. Дослідження МВФ підкреслюють, що ефективність корпоративного податку значною мірою залежить від дизайну податкового адміністрування та рівня довіри між державою і платниками податків [11–15].

Важливе місце у міжнародному науковому дискурсі займають праці, присвячені протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутку, зокрема ініціативи BEPS і питання трансфертного ціноутворення [16–19]. У цих дослідженнях корпоративний податок розглядається як сфера постійного конфлікту між фіскальними інтересами держави та раціональною податковою поведінкою транснаціонального бізнесу. Окремі автори звертають увагу на значні витрати податкового комплаєнсу, які несуть підприємства внаслідок ускладнення адміністрування корпоративного оподаткування [20].

Отже, аналіз наукових публікацій свідчить, що, попри значну кількість досліджень як у національному, так і в міжнародному вимірах, проблема суперечності між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю залишається недостатньо систематизованою. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження зазначеної суперечності саме в контексті податку на прибуток підприємств як національного аналога корпоративного податку в міжнародній практиці.

Метою статті є теоретико-аналітичне осмислення та систематизація суперечності між фіскальними інтересами держави й корпоративною раціональністю суб'єктів господарювання у системі корпоративного податку на прибуток підприємств, а також виявлення ролі механізмів адміністрування та обліку у формуванні, загостренні або пом'якшенні цієї суперечності з урахуванням національної практики оподаткування прибутку підприємств в Україні та міжнародних підходів до корпоративного оподаткування.

Матеріали і методи. Методологічну основу дослідження становить сукупність положень класичної та сучасної теорії оподаткування, інституційної економіки й теорії фіскального адміністрування, доповнених концепціями корпоративної раціональності та податкового комплаєнсу. У процесі дослідження застосовано діалектичний метод пізнання для розкриття внутрішньої суперечності між фіскальними та корпоративними інтересами, системний і структурно-функціональний підходи — для аналізу податку на прибуток підприємств як елемента фіскальної системи. Використано методи наукової абстракції, порівняльного аналізу, узагальнення та інтерпретації обліково-економічної інформації, а також компаративний аналіз національної та міжнародної практики корпоративного оподаткування на основі наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів та аналітичних матеріалів міжнародних організацій.

Виклад основного матеріалу. У сучасній економічній науці корпоративний податок (corporate income tax) у міжнародній практиці розглядається як складний інституційний механізм, що поєднує фіскальні, регуляторні та поведінкові функції. Аналітичні матеріали OECP послідовно наголошують, що корпоративний податок не є нейтральним щодо економічної поведінки, а впливає на інвестиційні рішення, структуру капіталу та транснаціональну мобільність бізнесу [8–10]. У цьому сенсі корпоративний податок функціонує як інструмент формування економічних стимулів, а не лише як джерело бюджетних надходжень.

В Україні функціонально подібну роль відіграє податок на прибуток підприємств, який, однак, має іншу інституційну форму. Його ключовою особливістю є тісний зв'язок із системою бухгалтерського обліку, що зумовлює специфічну модель визначення податкової бази через фінансовий результат з подальшими коригуваннями. Така конструкція посилює роль облікової політики підприємств і водночас загострює суперечність між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю.

Інформація таблиці 1 виконує концептуальну функцію, оскільки дозволяє ідентифікувати інституційні та економічні відмінності між корпоративним

Таблиця 1

Інституційно-економічна характеристика корпоративного податку (міжнародна практика) та податку на прибуток підприємств (Україна)

Критерій	Корпоративний податок (corporate income tax, міжнародна практика)	Податок на прибуток підприємств (Україна)
Інституційна роль	Самостійний інструмент фіскальної та інвестиційної політики	Елемент національної податкової системи з обліковою прив'язкою
Теоретична основа	Теорія оптимального оподаткування, інституційна економіка	Обліково-фіскальна модель оподаткування
Формування бази	Корпоративний прибуток з урахуванням міжнародних правил	Фінансовий результат ± податкові різниці
Ступінь поведінкового впливу	Високий (інвестиції, капітал, локація бізнесу)	Середній (облікова політика, податкове планування)
Роль адміністрування	Ключовий регулятор ефективності податку	Основне джерело фіскального навантаження
Типова суперечність	Фіскальний контроль — мобільність капіталу	Контроль — облікова раціональність

Джерело: узагальнено за матеріалами ОЕСР та МВФ [8–11; 14]

податком у міжнародній практиці та податком на прибуток підприємств в Україні. Саме ці відмінності формують різні канали виникнення та прояву суперечності між фіскальними інтересами держави й корпоративною раціональністю, що є теоретичним підґрунтям подальшого аналізу механізмів адміністрування та обліку.

Фіскальні інтереси держави в системі оподаткування прибутку підприємств пов'язані з необхідністю забезпечення стабільності доходної частини бюджету, зниження рівня податкових втрат та підвищення ефективності податкового контролю. У сучасних умовах реалізація цих інтересів дедалі більше зміщується у площину адміністрування, що підтверджується дослідженнями МВФ та ОЕСР [9; 12; 15].

Адміністрування корпоративного оподаткування трансформується з технічної функції у ключовий інструмент фіскальної політики, через який держава намагається компенсувати обмеження, пов'язані з податковою конкуренцією та мобільністю капіталу.

Інформація таблиці 2 демонструє причинно-наслідковий зв'язок між інструментами фіскального адміністрування та змінами у податковій поведінці підприємств. Вона підтверджує, що адміністрування є не нейтральним технічним елементом, а активним фактором трансформації суперечності між інтересами держави та бізнесу, впливаючи на рівень комплаєнсу, структуру операцій і облікові рішення суб'єктів господарювання.

Корпоративна раціональність у сфері оподаткування прибутку проявляється у прагненні підприємств мінімізувати фіскальні витрати за умов дотримання формальних правил. Зарубіжні дослідження підкреслюють, що бухгалтерський облік стає ключовим інструментом адаптації бізнесу до податкового тиску [19].

Зростання складності регулювання призводить до підвищення витрат податкового комплаєнсу, які, за оцінками С. Айхфельдера та М. Шорна, мають системний характер і впливають на конкурентоспроможність підприємств [20].

Дана інформація формалізує діалектичний характер суперечності між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю підприємств, перетворюючи її з абстрактної теоретичної категорії на структурований аналітичний об'єкт. Вона дозволяє систематизувати точки конфлікту, показати їх економічні наслідки та обґрунтувати неминучість виникнення напруги в умовах ускладнення податкового адміністрування та зростання вимог до податкової прозорості.

Міжнародна практика свідчить, що суперечність між фіскальними та корпоративними інтересами не може бути усунена, але може бути інституційно

Таблиця 2

Механізми фіскального адміністрування та їх вплив на економічну поведінку підприємств

Механізм	Фіскальна мета	Інституційний ефект	Поведінкова реакція
Податкові перевірки	Контроль доходів	Асиметрія влади	Обережність в обліку
ТЦУ	Протидія BEPS	Регуляторна складність	Реструктуризація операцій
Обмін інформацією	Прозорість	Зниження анонімності	Відмова від агресивного планування
Ризик-орієнтований підхід	Ефективність	Селективність	Диференційований комплаєнс

Джерело: узагальнено за матеріалами ОЕСР та МВФ [9–11; 16–18]

Таблиця 3

Форми прояву суперечності між фіскальними інтересами та корпоративною раціональністю

Фіскальний імператив	Корпоративна логіка	Точка конфлікту	Наслідки
Максимізація надходжень	Мінімізація податків	Податкова база	Ускладнення обліку
Посилення контролю	Управління ризиками	Адміністрування	Зростання комплаєнс-витрат
Прозорість	Захист інтересів	Інформація	Інституційна напруга

Джерело: узагальнено за [11; 13; 19; 20]

врегульована. Ініціативи BEPS, глобальний мінімальний податок і моделі кооперативного комплаєнсу розглядаються як спроби досягнення балансу між контролем і довірою [16–18].

Інформація таблиці 4 виконує синтезуючу та прогностичну функцію, оскільки узагальнює міжнародні інституційні підходи до пом'якшення суперечності між фіскальними та корпоративними інтересами. Вона демонструє, що сучасна податкова політика дедалі більше орієнтується не на фіскальний примус, а на механізми координації, довіри та інституційної стабільності, що має принципове значення для адаптації міжнародного досвіду до національної практики України.

Отримані результати свідчать, що суперечність між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю має об'єктивний, інституційно зумовлений характер і проявляється через конструкцію податку, механізми його адміністрування та облікову практику підприємств. Таблиці 1–3 підтверджують, що саме адміністрування та облік є ключовими каналами трансформації цієї суперечності з теоретичної площини у практичну. Водночас аналіз міжнародного досвіду (таблиця 4) доводить, що інституційні механізми координації, а не фіскальний тиск, є найбільш перспективним шляхом її пом'якшення. Це створює підґрунтя для подальшого обґрунтування напрямів удосконалення національної системи оподаткування прибутку підприємств.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дало змогу комплексно осмислити суперечність між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю суб'єктів господарювання в системі корпоративного податку на прибуток підприємств як об'єктивний та інституційно зумовлений феномен сучасних фіскальних систем. У межах статті доведено, що зазначена суперечність не є випадковим наслідком недосконалості податкового регулювання, а формується на глибинному рівні взаємодії держави й бізнесу, де держава прагне максимізувати стабільність і повноту бюджетних надходжень, тоді як підприємства керуються логікою мінімізації податкових витрат і управління фіскальними ризиками.

Теоретико-методологічний аналіз засвідчив, що корпоративний податок у міжнародній практиці та податок на прибуток підприємств в Україні, попри інституційні відмінності, мають спільну економічну природу та виконують подібні функції у фіскальній системі. Водночас різні моделі формування податкової бази та різний ступінь інтеграції з бухгалтерським обліком зумовлюють специфічні форми прояву суперечності між фіскальними та корпоративними інтересами. Це підтверджує доцільність розгляду податку на прибуток підприємств не лише як фіскального інструменту, а як інституційного механізму, що безпосередньо впливає на економічну поведінку підприємств.

У ході аналізу наукових підходів та емпіричних узагальнень встановлено, що ключовим каналом трансформації зазначеної суперечності з теоретичної площини у практичну є система фіскального адміністрування. Саме через інструменти податкового контролю, трансфертного ціноутворення, інформаційного обміну та ризик-орієнтованих підходів держава реалізує свої фіскальні інтереси, водночас формуючи для бізнесу середовище підвищеної регуляторної складності. Це зумовлює зростання витрат податкового комплаєнсу та стимулює підприємства до пошуку облікових і організаційних рішень, спрямованих на адаптацію до фіскального тиску.

Таблиця 4

Інституційні механізми пом'якшення суперечності у міжнародній практиці

Механізм	Теоретична основа	Практична форма	Очікуваний ефект
BEPS	Інституційна економіка	Обмеження планування	Захист бази
Глобальний мінімум	Фіскальна координація	Уніфікація ставок	Зменшення конкуренції
Кооперативний комплаєнс	Теорія довіри	Партнерство	Зниження конфліктів
Стандарти ОЕСР	Інформаційна симетрія	Єдині правила	Стабільність

Джерело: узагальнено за матеріалами ОЕСР та МВФ [8–10; 14–18]

Результати основного аналітичного розділу та узагальнення, подані у таблицях, підтвердили, що бухгалтерський облік у сучасних умовах перестає бути нейтральним інструментом відображення фінансових результатів і дедалі більше набуває функції механізму управління податковими наслідками. Це посилює роль облікової політики підприємств у формуванні податкової бази та водночас загострює суперечність між вимогами фіскальної прозорості й прагненням бізнесу зберігати економічну гнучкість.

Аналіз міжнародного досвіду засвідчив, що сучасні фіскальні системи не орієнтовані на повне усунення суперечності між фіскальними інтересами держави та корпоративною раціональністю, оскільки вона має діалектичний характер і є невід'ємною складовою податкових відносин. Натомість акцент робиться на інституційному пом'якшенні цієї суперечності через запровадження механізмів кооперативного податкового комплаєнсу, підвищення прозорості, зменшення дискреційності рішень податкових органів і гармонізацію правил оподаткування на міжнародному рівні. У цьому контексті ініціативи OECP, спрямовані на протидію розмиванню податкової бази та переміщенню прибутку, слугують прикладом спроб досягнення балансу між фіскальним контролем і економічною раціональністю бізнесу.

Загалом результати дослідження дають підстави стверджувати, що ефективність системи оподаткування прибутку підприємств визначається не стільки рівнем податкового навантаження, скільки якістю інституційного середовища, у межах якого відбувається взаємодія держави та платників податків. Підвищення якості фіскального адміністрування, узгодження облікових і податкових підходів та формування відносин довіри між державою й бізнесом розглядаються як ключові умови пом'якшення досліджуваної суперечності та підвищення стійкості фіскальної системи.

Перспективи подальших наукових досліджень у цій сфері пов'язані з поглибленням емпіричного аналізу податкового комплаєнсу та кількісним вимірюванням витрат дотримання податкового законодавства для підприємств різних галузей і масштабів діяльності. Окремої уваги потребує дослідження облікових інструментів управління податковими ризиками та їх впливу на фінансову стійкість суб'єктів господарювання. Актуальним напрямом подальших досліджень є також адаптація міжнародних моделей корпоративного оподаткування й кооперативного комплаєнсу до національних інституційних умов України з урахуванням особливостей її податкової системи та рівня розвитку облікової інфраструктури.

Література

1. Яремко І., Квасницький А. Податок на прибуток підприємств в Україні: мінуси та шляхи вдосконалення в умовах війни. *Економіка та суспільство.* 2024. № 68. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-161

2. Болдовська К., Костенко Ю., Хорошилова І. Теоретичні аспекти податку на прибуток підприємств як облікової категорії. *Економіка та суспільство.* 2021. № 33. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-23

3. Ковценюк Г. В. Формування об'єкта оподаткування податком на прибуток у контексті розвитку бухгалтерського обліку в Україні. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2024. № 3. С. 436–443. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-79

4. Безверхий К. В., Ковач С. І. Облік і звітність розрахунків за податком на прибуток в умовах законодавчих змін. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 4. С. 34–43. URL: https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/193 (дата звернення: 24.12.2025).

5. Баширова Г. Податок на прибуток: генезис трактування поняття та об'єкт бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту.* 2020. № 3. С. 38–46. DOI: https://doi.org/10.31767/nasoa.3-2020.04

6. Волошенюк І. Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток. *Ефективна економіка*. 2017. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5701 (дата звернення: 24.12.2025).

7. Латковська Т. А. Гармонізація податкового законодавства України з правом ЄС: сучасний стан та перспективи. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія».* URL: https://dspace.onua.edu.ua/items/54787ac4-f10d-42a0-bcde-3bc8a920fdef (дата звернення: 24.12.2025).

8. Tax Administration 2025: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies. *OECD Publishing*. Paris, 2025. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/11/tax-administration-2025_6360fad8/cc015ce8-en.pdf (date of access: 24.12.2025).

9. OECD. *Tax Administration 2024: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies.* Paris: OECD Publishing, 2024. DOI: https://doi.org/10.1787/2d5fba9c-en

10. OECD. *Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/09/tax-administration-2023_87655bc9/900b6382-en.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

11. Keen M., Slemrod J. *Optimal Tax Administration*. IMF Working Paper. 2017. WP/17/8. URL: https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/wp1708.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

12. Baer K. *How Tax Administration Performance Shapes Compliance*. IMF Working Paper. 2025. URL: https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2025/english/wpiea2025209.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

13. Beer S. *Coming Clean on Your Taxes*. IMF Working Paper. 2023. URL: https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2023/english/wpiea2023006-print-pdf.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

14. Sofrona L., Waerzeggers C., Crowley B. *Strengthening Tax Governance Through Tax Legal Design*. IMF Working Paper. 2025. URL: https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2025/english/wpiea2025017-print-pdf.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

15. Benon O. P. et al. *Improving Large Taxpayers' Compliance: A Review of Country Experience*. Washington, DC: International Monetary Fund, 2002. URL: https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/display/book/9781589061187/9781589061187.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

16. OECD. *Addressing Base Erosion and Profit Shifting.* Paris: OECD Publishing, 2013. DOI: https://doi.org/10.1787/9789264192744-en (дата звернення: 24.12.2025).

17. OECD. *Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting*. Paris: OECD Publishing, 2013. ISBN 978-92-64-20271-9. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2013/07/action-plan-on-base-erosion-and-profit-shifting_g1g30e67/9789264202719-en.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

18. OECD. *Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*. Paris: OECD Publishing, 2022. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/01/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2022_57104b3a/0e655865-en.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

19. Dharmapala D. Base erosion and profit shifting: a simple conceptual framework. *ifo DICE Report*. 2014. URL: https://www.ifo.de/DocDL/dicereport414-forum2.pdf (дата звернення: 24.12.2025).

20. Eichfelder S., Schorn M. *Tax Compliance Costs: A Business-Administration Perspective*. 2009. URL: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/28090/1/59785758X.PDF (дата звернення: 24.12.2025).

References

1. Yaremko I., Kvasnytskyi A. (2024). Podatok na prybutok pidpryiemstv v Ukraini: minusy ta shliakhy vdoskonalennia v umovakh viiny [Corporate income tax in Ukraine: drawbacks and ways of improvement under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 68. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-161

2. Boldovska K., Kostenko Yu., Khoroshylova I. (2021). Teoretychni aspekty podatku na prybutok pidpryiemstv yak oblikovoi katehorii [Theoretical aspects of corporate income tax as an accounting category]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 33. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-23

3. Kovtseniuk H. V. (2024). Formuvannia obiekta opodatkuvannia podatkom na prybutok u konteksti rozvytku bukhhalterskoho obliku v Ukraini [Formation of the corporate income tax base in the context of accounting development in Ukraine]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, no. 3, pp. 436–443. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-79

4. Bezverkhyi K. V., Kovach S. I. (2015). Oblik i zvitnist rozrakhunkiv za podatkom na prybutok v umovakh zakonodavchykh zmin [Accounting and reporting of corporate income tax settlements under legislative changes]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 4, pp. 34–43.

5. Bashyrova H. (2020). Podatok na prybutok: henezys traktuvannia poniattia ta obiekt bukhhalterskoho obliku [Corporate income tax: genesis of the concept interpretation and accounting object]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu*, no. 3, pp. 38–46. https://doi.org/10.31767/nasoa.3–2020.04

6. Volosheniuk I. Ye. (2017). Udoskonalennia bukhhalterskoho obliku rozrakhunkiv z podatku na prybutok [Improvement of accounting for corporate income tax settlements]. *Efektyvna ekonomika*, no. 7. http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5701

7. Latkovska T. A. (2021). Harmonizatsiia podatkovoho zakonodavstva Ukrainy z pravom YeS: suchasnyi stan ta perspektyvy [Harmonization of Ukraine's tax legislation with EU law: current state and prospects]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu "Odeska yurydychna akademiia"*. https://dspace.onua.edu.ua/items/54787ac4-f10d-42a0-bcde-3bc8a920fdef

8. OECD. (2025). *Tax Administration 2025: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris: OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/11/tax-administration-2025_6360fad8/cc015ce8-en.pdf

9. OECD. (2024). *Tax Administration 2024: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/2d5fba9c-en

10. OECD. (2023). *Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies*. Paris: OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/09/tax-administration-2023_87655bc9/900b6382-en.pdf

11. Keen M., Slemrod J. (2017). *Optimal Tax Administration*. IMF Working Paper, WP/17/8. https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/wp1708.pdf

12. Baer K. (2025). *How Tax Administration Performance Shapes Compliance*. IMF Working Paper. https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2025/english/wpiea2025209.pdf

13. Beer S. (2023). *Coming Clean on Your Taxes*. IMF Working Paper. https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2023/english/wpiea2023006-print-pdf.pdf

14. Sofrona L., Waerzeggers C., Crowley B. (2025). *Strengthening Tax Governance Through Tax Legal Design*. IMF Working Paper. https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2025/english/wpiea2025017-print-pdf.pdf

15. Benon O.P. et al. (2002). *Improving Large Taxpayers' Compliance: A Review of Country Experience*. Washington, DC: International Monetary Fund. https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/display/book/9781589061187/9781589061187.pdf

16. OECD. (2013). *Addressing Base Erosion and Profit Shifting*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9789264192744-en

17. OECD. (2013). *Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting*. Paris: OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2013/07/action-plan-on-base-erosion-and-profit-shifting_g1g30e67/9789264202719-en.pdf

18. OECD. (2022). *Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*. Paris: OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/01/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2022_57104b3a/0e655865-en.pdf

19. Dharmapala D. (2014). Base erosion and profit shifting: a simple conceptual framework. *ifo DICE Report*. https://www.ifo.de/DocDL/dicereport414-forum2.pdf

20. Eichfelder S., Schorn M. (2009). *Tax compliance costs: a business-administration perspective*. https://www.econstor.eu/bitstream/10419/28090/1/59785758X.PDF